

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
СТОПАНСКИ ФАКУЛТЕТ
КАТЕДРА „АГРАРНА ИКОНОМИКА“

Приета от ФС: протокол №11 / 25.04.2024

Приета от КС: протокол №7 / 11.04.2024

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(Доц. д-р Денка Златева)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: “ЕКОЛОГИЧНИ РИСКОВЕ, КРИЗИ И ЕКОЛОГИЧНА СИГУРНОСТ”;

ЗА СПЕЦ: „Екоикономика“; ОКС „магистър“, задочно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СС и СНУ, 6 за ДНДО и СПН;

СЕМЕСТЪР: 9 за СС и СНУ, 11 за ДНДО и СПН ;

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 180 ч.; в т.ч. аудиторна 30 ч.

КРЕДИТИ: 6

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО(часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ: т. ч. <ul style="list-style-type: none">● ЛЕКЦИИ● УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	15 15
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	150

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Тая Георгиева)
2.
(гл. ас. д-р Дамян Киречев)
3.
(гл. ас. д-р Радмил Николов)

Ръководител катедра:

„Аграрна икономика“ (проф. д-р Теодорина Турлакова)

I. АНОТАЦИЯ

Обучението по дисциплината “Екологични рискове, кризи и екологична сигурност” е насочено към следните основни цели:

- ✓ формиране на теоретични и практически познания за същността на екологичния риск и екологичната криза и тяхното управление на различни равнища;
- ✓ предоставяне на системно разбиране за основните цели и структура на процеса на управление на екологичния риск, както и за отделните етапи на този процес;
- ✓ изясняване на основни специфики на екологичния риск и неговото управление;
- ✓ представяне на основни методически въпроси на оценката на екологичен риск.
- ✓ Основните очаквани резултати от изпълнението на посочените цели са:
- ✓ Повишаване на ефективността и адаптивността към промените в екологичните условия посредством усвояване на различни теоретични въпроси относно съществуващи техники и прийоми за управление на екологичния риск;
- ✓ Обогаляване на теоретичните познания на мениджъри, собственици на бизнес организации, служители в държавната администрация и консултанти относно различни аспекти на управлението на екологичния риск..

В съответствие с препоръката на Съвета на Европейския съюз от 22 май 2018г. за внедряване на политика, подкрепяща развитието на ключови компетентности за учене през целия живот, изучаването на дисциплината „Екология и устойчиво развитие“ позволява да се развият и усъвършенстват следните ключови компетентности:

1) Личностни – създава личностно разбиране за екологичните рискове и кризи, постигане на разбиране по отношение на рисковете и кризите в околната среда и влиянието им върху обществения и икономически живот в страната.

2) Граждански – създава възможност за осъзнаване и внедряване на механизми за преодоляване на екологични рискове и кризи, природни бедствия и аварии. Дисциплината формира гражданско съзнание за промените, настъпващи в обществено-икономическото развитие в следствие настъпването на екологични рискове, природни бедствия и аварии.

3) Културна – повишава информираността за националните, европейските и световните тенденции в областта на организацията за преодоляване на кризи. Разширява се способността за осъзнаване на вредите от настъпването на екологични рискове и кризи и внедряването на превантивни действия, за да се запазят нормалните функции на обществото.

Дисциплината стимулира придобиването по-широкопрофилна подготовка с хибриден характер, включваща познания от други професионални направления (математика, екология, право и др.), съобразно възприетата Стратегия за развитие на висшето образование в Република България 2021-2030 и целите на ИУ-Варна приети с мандатната програма. Това позволява по-висока степен на интердисциплинарност

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№. по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
ТЕМА 1. СЪЩНОСТ НА ЕКОЛОГИЧНИЯ РИСК, ЕКОЛОГИЧНАТА КРИЗА И ЕКОЛОГИЧНАТА СИГУРНОСТ	
1.1.	Екологичен риск
1.2.	Екологична криза

1.3.	Екологична сигурност
ТЕМА 2. СПЕЦИФИКА НА ЕКОЛОГИЧНАТА РИСКОВА СИТУАЦИЯ И СИГУРНОСТ	
2.1.	Етапи на рисковата ситуация
2.2.	Разграничение между екологичната рисковата ситуация и ситуациите на екологична неопределеност и уязвимост
2.3.	Извънредни ситуации, зони с извънредна екологична ситуация и зони с екологично бедствие
2.4.	Дименсия на политиката за екологична сигурност
ТЕМА 3. СЪЩНОСТ НА УПРАВЛЕНИЕТО НА РИСКА В СТОПАНСКИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ	
3.1.	Класификация на екологичните рискове
3.2.	Концепция за управление на риска
3.3.	Дефиниции на понятието „управление на риска“
3.4.	Управлението на риска като част от общата система на управление на стопанската организация
ТЕМА 4. ЦЕЛИ И СТРУКТУРА НА ПРОЦЕСА НА УПРАВЛЕНИЕ НА РИСКА	
4.1.	Стратегическо и оперативно управление на риска
4.2.	Цели и задачи на управлението на риска
4.3.	Структура на процеса на управлението на риска
4.4.	Връзка между целите и компонентите на процеса на управление на риска
ТЕМА 5. ИДЕНТИФИЦИРАНЕ И ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ЕКОЛОГИЧНИЯ РИСК	
5.1.	Формулиране на проблема и идентифициране на заплахата
5.2.	Оценка на връзката “стресор - реакция”
5.3.	Оценка на експозицията
5.4.	Характеризиране и класифициране на риска
ТЕМА 6. АНАЛИЗ, ТРЕТИРАНЕ НА ЕКОЛОГИЧНИЯ РИСК И МОНИТОРИНГ НА ОПАСНОСТТА	
6.1.	Анализ и същинска оценка на екологичния риск
6.2.	Анализ на съотношението “риск - полза”
6.3.	Вземане на решения, свързани с околната среда и третиране на екологичния риск
6.4.	Мониторинг на поведението на вредния фактор
ТЕМА 7. СТРАТЕГИИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЕКОЛОГИЧНИЯ РИСК	
7.1.	Стратегии за превенция на риска
7.2.	Стратегии за смекчаване на риска
7.3.	Стратегии за справяне с риска
ТЕМА 8. ОКОЛНА СРЕДА И ЕКОЛОГИЧНИ КОНФЛИКТИ	
8.1.	Природни процеси създаващи кризи
8.2.	Технологични промени и екологични кризи
8.3.	Социално-икономически промени и екологични кризи
ТЕМА 9. ПРОМЕНИ В КЛИМАТА И ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ ИКОНОМИКАТА	
9.1.	Климатични рискове и кризи
9.2.	Влияние на климатичните промени върху стопанските отрасли
9.3.	Преодоляване на климатичните рискове за икономиката
ТЕМА 10. ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ – ПОСЛЕДИЦИ И ЗАЩИТА	
10.1.	Земетресения
10.2.	Наводнения
10.3.	Бури, урагани, смерч
10.4.	Предварителна оценка на последствията от природните бедствия
ТЕМА 11. ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ – ПОСЛЕДИЦИ И ЗАЩИТА	
11.1.	Цунами
11.2.	Лавини
11.3.	Свлачища

11.4.	Предварителна оценка на последствията от природните бедствия
ТЕМА 12. ПРИРОДНИ БЕДСТВИЯ – ПОСЛЕДИЦИ И ЗАЩИТА	
12.1.	Мълнии
12.2.	Горски пожари
12.3.	Други природни бедствия
12.4.	Предварителна оценка на последствията от природните бедствия
ТЕМА 13. ТЕХНОГЕННИ ЗАПЛАХИ ЗА ЕКОЛОГИЧНАТА СИГУРНОСТ – АВАРИИ С ОПАСНИ ВЕЩЕСТВА	
13.1.	Характеристика на опасните вещества
13.2.	Зони, формирани сред аварии с опасни вещества
13.3.	Реакция при извънредни ситуации
13.4.	Защитни действия при извънредни ситуации
ТЕМА 15. ОРГАНИЗАЦИЯ НА ДЕЙСТВИЯТА ПРИ РЕАКЦИЯ НА ЕКОЛОГИЧНИ КРИЗИ	
14.1.	Определяне на географско ниво на защита
14.2.	Провеждане на дейности за готовност
14.3.	Ресурсно осигуряване
14.4.	Реагиране при бедствия
14.5.	Подпомагане за възстановяване
ТЕМА 15. ЗАКОНОВА БАЗА НА ЕКОЛОГИЧНАТА ОТГОВОРНОСТ ПО ОТНОШЕНИЕ НА ПРЕДОТВРЯВАНЕТО И ОТСТРАНЯВАНЕТО НА ЕКОЛОГИЧНИ ЩЕТИ	
15.1.	Европейска законова база
15.2.	Законова рамка на превенцията на екологични рискове и предотвратяването на екологични инциденти в България

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ:

№ по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриален (текущ) контрол		
1.1.	Реферат	1	40
1.2.	Тест	2	60
Общо за семестриален контрол:		3	100
2.	Сесиен (краен) контрол		
2.1.	Изпит (тест)	1	50
Общо за сесиен контрол:		1	50
Общо за всички форми на контрол:		4	150

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Велев, С. (2015) Екологична сигурност. Учебник. София: ВА «Г.С.Раковски»
2. Манолов, М. К. Жейнов. (2006). Гражданска защита. Варна: Наука и икономика, Варна
3. Мардиросян Г. (2020) Природни бедствия и екологични катастрофи. Изучаване, превенция и защита. АИ "Проф. Марин Дринов"

4. Мардиросян, Г. Б. Рангелов, А. Близнаков (2011). Природни бедствия. Възникване, Последници, Защита. София: Авит-консулт.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Бабанова, Е. (2013) Защитена ли е екологичната сигурност? Връзка между околната среда и сигурността. . Научни трудове на Русенски университет, т. 52, серия 1.2.
2. България - Турция
3. Генов Н. (1998) Устойчиво развитие и екологичен риск. УИ "Св. Климент Охридски"
4. Георгиев Ю. (2012) Управление на риска в сигурността. Издателство „Изток-Запад”, 2012
5. Дочева С. и др. (2004) Екологичен риск или ако оценката на риска е отговорът, какъв е въпросът. Екологично инженерство и опазване на околната среда, №2, 2004, стр. 25-34
6. Драганов, Хр. (2003) Управление на риска. „Тракия-М”. София,
7. Илчева, Ю. М. Вълкова. (2014) Екологични рискове и екологична безопасност на стопанската дейност. Годишник на Минно-геоложкия университет „Св. Иван Рилски“, Св. IV. серия „Хуманитарни и стопански науки“.
8. Йончев Д. (2008) Равнища на сигурност НБУ
9. Кържилов П. (2013) Риск комуникация за намаляване на опасността от индустриални кризи с екологични и здравни последици.Софийски университет “Св. Климент Охридски”
10. Маринова Н. (2019) Екологичният риск и експертната дейност. Fifteenth International Scientific Conference SPACE, ECOLOGY, SAFETY, 6 – 8 November 2019, Sofia, Bulgaria
11. Маркова И. (2010) Чуждият опит в застраховането на екологични рискове с техногенен характер. ВУЗФ
12. Мишева И. (2016) Екологичното застраховане - елемент от управлението на риска в предприятията с опасно производство. Икономика 21 2/2016
13. Найденова С. (2018) Минални катастрофални събития в трансграничния регион, предизвикани от екологични рискове. Проект „Превенция на риска за устойчиво развитие на региона”, съфинансиран от ЕС чрез ИПП програмата за трансгранично сътрудничество
14. Ненова, А. (2008) Екологична сигурност, част първа. Същност, роля и значение. Научни трудове на Русенски университет, т. 47, серия 1.2.
15. Николова М. и др. (2012) Рискът от наводнения. ТерАрт
16. Томов, В. А. Владимирова, А. Ненова. (2012) Дисертабилност на изследванията в екологичната сигурност. . Научни трудове на Русенски университет, т. 51, серия 1.2.
17. Dabelko, G. S. Lonergan, R. Matthew. State of the Art Review on Environment, Security and Development Co-operation. IUCN. The World Conservation Union
18. Ecological Risk Assessment (Published on May 14, 1998, Federal Register 63(93):26846-26924)
19. Martin, A. K. Kagoshi, M. T. Sergel, J. Pullen, C. Dimmer, K. Nagahama, W.S.Mere. (2015) Responding to Environment Crisis. Naznan University Institute for Social Ethics.
20. U.S. Environmental Protection Agency (1992) Framework for ecological risk assessment. Risk Assessment Forum U.S. Environmental Protection Agency Washington, DC 20460
21. U.S. Environmental Protection Agency. Guidelines for